

1 Sak 4

2

3 Framtida til Folkeaksjonen

4

5 *Innhold:*

6 - *Styrets forslag til vedtak om framtida for Folkeaksjonen for et oljefritt Lofoten,*

7 *Vesterålen og Senja*

8 - *Alternativt forslag til vedtak fra styremedlem Bjørnar Nicolaisen*

9

10 I juni 2021 vedtok landsmøtet at styret skulle forberede en sak om organisasjonsutvikling til

11 Folkeaksjonens landsmøte 2022, med mulige retningsvalg etter stortingsvalget 2021.

12

13 Styret satte ned en komité for å innhente innspill, utrede muligheter og lage en innstilling til

14 styret. Med utgangspunkt i framtidskomiteens rapport (vedlagt) har styret hatt en god

15 diskusjon om hva slags retningsvalg som er mulig å ta for organisasjonen på landsmøtet

16 2022. Det er mange ulike hensyn å vekte, og vedtaket i styret ble ikke enstemmig.

17

18 I dette dokumentet presenteres forslag til vedtak fra flertallet i styret, samt alternativt forslag

19 til vedtak nederst i sakspapiret.

20

21 **Begrunnelse for flertallets forslag til vedtak:**

22 For å ta et valg om veien videre for Folkeaksjonen er det helt sentralt å vurdere dagens og

23 framtidens trusselbilde for petroleumsaktivitet i Lofoten, Vesterålen og Senja (LoVeSe).

24 Flertallet i styret mener Folkeaksjonens innsats har resultert i en politisk situasjon hvor selv

25 ikke et vedtak på Stortinget om å gi LoVeSe status som varige petroleumsfrie områder vil gi

26 betydelig økt trygghet for områdene. Dermed anser flertallet formålet med organisasjonen i

27 praksis som oppnådd.

28

28 Vi forvalter en suksesshistorie

29 Etter at flertallet på Stortinget gikk mot konsekvensutredning av LoVeSe i 2019 og vi fikk et

30 politisk flertall som støttet saken vår, har ikke åpning av LoVeSe til petroleumsvirksomhet

31 vært en fanesak for verken oljeselskapene, bransjeorganisasjonen Norsk olje og gass eller

32 noen av de politiske partiene. LoVeSe forblir stengt for petroleumsvirksomhet til tross for et

33 politisk flertall for å åpne andre områder og stadig tildele nye oljelisenser. Dessuten har vi

34 sett at den offentlige olje og gass debatten har flyttet seg mye siden 2019 og i dag er det

35 stans i all oljeleting på norsk sokkel som er stridens kjerne. Stans i tildeling av nye

36 letetillatelser er noe av den sikreste beskyttelsen LoVeSe kan få mot petroleumsaktivitet og

37 er et krav som mange av våre allierte kjemper for.

38

39 Selv om flertallet i styret anser formålet til Folkeaksjonen som oppnådd, ser dette flertallet

40 gode argumenter for å unngå nedleggelse av Folkeaksjonen. Folkeaksjonen har etter mange

41 års innsats oppfylt kriteriene for å motta betydelig statsstøtte, og vi har stor tillit og

42 troverdighet hos politikere og næringsliv. Selv om det anses som svært usannsynlig, kan vi

43 aldri få en garanti for at petroleumsaktivitet i LoVeSe aldri blir aktuelt igjen i framtida. Vi kan

44 heller ikke få en garanti for at andre miljøorganisasjoner kan håndtere dette like godt uten

45 Folkeaksjonen. Folkeaksjonen har hatt stor suksess med å synliggjøre fiskernes erfaringer

46 og de enorme verdiene fiskeressursene og fiskerinæringa står for, og det er fremdeles stort

47 behov for formidling av kunnskap om de ulike truslene mot dette. Også det store presset for

48 olje- og gassvirksomhet i Barentshavet er en trussel om økosystemene og fiskeressursene

48 man nyter godt av i LoVeSe.

49 Den store suksessen vi har oppnådd, kompetansen vi har opparbeidet og ressursene vi sitter
50 på gjør det både vanskelig og skummelt å vurdere en nedleggelse når det fremdeles er store
51 miljøkamper som må kjempes. Men dette flertallet mener at det er på grunn av, og ikke på
52 tross av, suksessen til Folkeaksjonen at det likevel er riktig å legge ned organisasjonen.

53 Videreføring er ikke et robust valg

54 Folkeaksjonen ble opprettet som protestaksjon som mobiliserte lokale ressurspersoner,
55 vekket befolkningen, samlet miljøorganisasjonene til felles front, og var mikrofonstativ for
56 fiskernes erfaringer. Med endret trusselbilde er grunnlaget for å fylle disse rollene i stor grad
57 falt bort, og dermed grunnlaget for aktivitet i lokallagene svært svakt. I realiteten fungerer
58 Folkeaksjonen i dag som en beredskapsorganisasjon. Selv om dette er verdifull beredskap,
59 er ikke dette bærekraftig bruk av ressurser som kan frigjøres til andre, mer aktuelle formål.

60 Samtidig ser et flertall i styret at medlemsveksten skyldes en svært vellykket strategi på
61 sosiale medier og en suksesshistorie som har skapt en merkevare, men at denne veksten
62 også begynner å være vanskelig å opprettholde og forsvare. Folkeaksjonen må vurdere om
63 det er riktig å oppfordre til medlemskap hos oss framfor hos andre organisasjoner.

64 Svakt grunnlag for utvidelse av formålet

65 Blant alternativene for å utvide formålet til Folkeaksjonen er det realistisk å vurdere utvidelse
66 av området (til å gjelde f.eks. hele Arktis eller hele norsk sokkel) eller å utvide
67 saksporteføljen til andre miljøtrusler i LoVeSe (f.eks. havvind og oppdrett). En tredje mulighet
68 er å omgjøre organisasjonen til en ren formidlingsorganisasjon av kunnskap som
69 Folkeaksjon har opparbeidet seg opp gjennom årene.

70 Men det er nødvendig at en eventuell utvidelse er begrunnet i et strategisk behov i
71 miljøkampen. Det må kunne begrunnes at Folkeaksjonen er best posisjonert til å lede an i
72 dette arbeidet og at behovet for en slik ledelse finnes blant de eksisterende
73 miljøorganisasjonene. Det må også finnes nok engasjement, visjoner og arbeidsvilje for å ta
74 Folkeaksjonen i en slik retning. Flertallet i styret mener at dette ikke er tilfellet, blant annet
75 basert på innspillene som har blitt innhentet fra samarbeidspartnere, miljøbevegelse, lokallag
76 og medlemsundersøkelse.

77 Å endre formålet til organisasjonen vil også endre den sterke identiteten Folkeaksjonen har i
78 dag, noe som vil igjen utfordre medlemsmassen til å ta stilling til om de ønsker å være med
79 på Folkeaksjonens nye satsningsområder. Dette kan bli en negativ opplevelse for mange, og
80 redusere muligheten for at Folkeaksjonen blir stående som et symbol for en vellykket
81 protestbevegelse og et fortsatt oljefritt LoVeSe.

82 Flertallet i styret ønsker å understreke at en utvidelse av Folkeaksjonens formål vil kunne
83 svekke våre fortrinn. Vi kan ikke være sikre på at organisasjonen vil ha samme tilhørighet og
84 eierskap til området dersom man utvider det geografiske området. Vi kan heller ikke fungere
85 like samlende for ulike folk og aktører dersom vi skal ta stilling til flere konfliktylte temaer
86 innenfor miljøutfordringene. En aksjon må bygges før en organisasjon – dette har vi lært oss
87 i Folkeaksjonen.

88 Flertallet i styret mener at en utvidelse av Folkeaksjonen ikke er å foretrekke. En eventuell
89 organisasjon med utvidet formål bør heller baseres på en ny aksjon og en nyopprettet
90 organisasjon, framfor en videreføring av Folkeaksjonen oljefritt LoVeSe.

91 Nedleggelse er et sterkt positivt signal

92 Jo sterkere Folkeaksjonen anser vårt formål som oppnådd, og feirer denne seieren, jo
93 sterkere vil dette bidra til å øke denne oppfatningen om at LoVeSe er varig oljefritt blant
94 befolkningen og politikere. En nedlegging av organisasjon vil ikke betyr at aksjonen blir borte.
95 Selve aksjonen vil alltid leve videre gjennom de som har engasjert seg og gjennom den
96 politikken som har både sikret et oljefritt LoVeSe og inspirert andre til å ta kampen for en
97 oljefri framtid.

98 Flertallet i styret er trygge på at dersom oljeboring i LoVeSe mot formodning igjen blir aktuelt,
99 vil mobilisering mot dette bli prioritert av både miljøbevegelsen og mange politikere og privat
100 personer som har et personlig forhold til LoVeSe som kampsak. Evnen til å omprioritere
101 ressurser og mobilisere raskt finnes det flere eksempler på.

102 Flertallet i styret innstiller på at Folkeaksjonen går inn for framtidigkomiteens innstilling og
103 bruker det kommende året på å avklare det formelle rundt nedleggelse av organisasjonen,
104 finne gode løsninger for videreføring av kunnskap og ressurser og sørge for at
105 Folkeaksjonen setter varige spor og synliggjør den historiske kampen vi har vært gjennom.
106 (Se forslag 1 lengre ned.)
107

108 **Begrunnelse for alternativt forslag til vedtak fra Bjørnar Nicolaisen:**

109
110 Folkeaksjon ble tuftet på at oljeleting og andre oljeaktiviteter utgjør en trussel mot i første
111 omgang bærekraftige fiskerier, ikke på motstand mot oljeaktiviteter generelt. Kampens kjerne
112 var begrunnet på en nødvendighet av å beholde disse kjerneområdene oljefrie akkurat for å
113 skjerme bærekraftige næringer som er viktige både for kjerneområdene og nasjonen.
114 Dermed er det grunnlag for å utvide Folkeaksjonens formål for å jobbe aktivt mot dagens
115 trusselbilde.

116 Fiskeressursene i LoVeSe er under hardt press

117 Folkeaksjonen er tuftet på vern av bærekraftige næringer i Lofoten, Vesterålen og Senja,
118 som er av stor nasjonal verdi. Selv om trusselen fra petroleumsaktivitet har avtatt noe, er
119 fiskeressursene i LoVeSe under hardt press. Industri og myndigheter gir signaler om at det
120 jobbes nå intenst i kulissene for å få på plass en rørledning fra Barentsregionen. Kystfiskere i
121 LoVeSe har opplevd at økt militært marint nærvær med kraftige sonarer har katastrofale
122 konsekvenser for kystfiskeriene. Andre potensielle trusler som vi allerede har sett politiske
123 miljøer lansere er oppdrett på og i nærheten av de tradisjonelle fiskebankene i LoVeSe samt
124 gruvedrift på havbunnen.
125

126

127 Det er stort behov for kunnskapsformidling

128 Fram til 2008 hadde forløperne til Folkeaksjonen relativt lunken tilslutning, da få kjente til de
129 negative konsekvensene av petroleumsaktivitet. I dag kan vi stå overfor en lignende
130 situasjon der veldig få, for eksempel, kjenner til at økte militære marine aktiviteter og bruk av
131 kraftige sonarer skaper problemer for kystfiskeriene. Effektene av militære sonarer kan
132 sammenlignes med oljeindustriens seismikkskytinger.
133

134 I 2008 ble Oljedirektoratets seismikkskytinger gjennomført for andre år på rad og det
135 medførte storm i mediene da kystfiskere brakte de negative konsekvensene fram i lyset.
136 Resultatet ble masseinnmeldinger i de to folkeaksjonene som ble sammenslått til et nasjonalt
137 og sterkere talerør i 2009. Det at mange flere fikk kunnskap om hva blant annet
138 seismikkskyting medførte ga et stort løft for organisasjon. Det har medført at vi i dag
139 betrakter oss selv som ikke bare en protestaksjon mot oljeaktiviteter, men som en
140 organisasjon som er toneangivende og pådriver innen folkeopplysning og forskning.
141

141

142 Nedleggelse vil skape et vakuum

143 Det er alvorlige trusler mot bosetting og bærekraftige næringer og matproduksjon i LoVeSe.
144 Å legge ned dagens Folkeaksjon vil skape et vakuum i debatten om bærekraftige og
145 framtidens valg for vår framtid. Ukraina krisen har allerede unnfanget en debatt om vår
146 matsikkerhet og nødvendigheten av å sikre tilgangen på matprodukter. Fisken i LoVeSe er
147 en viktig del av dette.

148
149 Forslagsstiller ønsker derfor at organisasjonen videreføres og at vedtektene og navn til
150 organisasjonen endres for å ta hensyn til en utvidelse av organisasjonens formål. (Se forslag
151 2 lengre ned.)
152

153 **Forslag til vedtak:**

154 **Forslag 1**

155 Støttet av flertallet i styret med 4 mot 3 stemmer.

156 Stemte for forslaget: Daniel Weiss, Sissel Baraa, Kaja Nyland, Therese Woie
157 Dissens mot dette forslaget: Bjørnar Nicolaisen, Ingrid Klein Hedlund og Mina Rosenvinge

158 1) Folkeaksjonen skal oppløses. 5. august 2023 avvikles Folkeaksjonen formelt.

159 2) Styret gis i oppgave å planlegge en Folkefest for Lofoten, Vesterålen og Senja 5.august
160 2023 som en endelig feiring av arbeidet og seieren til Folkeaksjonen oljefritt Lofoten,
161 Vesterålen og Senja, og eventuelle andre måter å markere seieren og å vise fram arbeidet
162 som Folkeaksjonen har gjort gjennom mange år.

163 3) Styret gis i oppgave å innen denne tid sørge for en ryddig avslutning på alle økonomisk
164 og administrative forhold. Dette inkluderer ansettelsesforhold og forhold knyttet til
165 statsstøtten.

166 4) Det skal innkalles til et ekstraordinært landsmøte i første kvartal 2023 som skal ta stilling
167 til hvordan evt gjenværende økonomiske ressurser skal brukes. Styret pålegges å utarbeide
168 forslag til dette, som særlig vurderer alternativer som kan videreføre den kunnskapen og
169 kompetansen Folkeaksjonen sitter på, samt hvordan disse midlene kan brukes til å styrke
170 arbeidet mot olje enten i Norge eller internasjonalt.
171

172 **Forslag 2**

173 Fra styremedlem Bjørnar Nicolaisen

174 1) Folkeaksjonen besluttet videreført.

175 2) Deler av havressursloven tas inn i folkeaksjonens vedtekter og tilpasses LoVeSe (§1, §7
176 a og b, §24), vi skal jobbe for at loven blir fulgt i våre områder.

177 3) Folkeaksjonens navn endres til "Oljefritt og bærekraftig LoVeSe".

178 4) Folkeaksjonen skal overvåke og drive opplysningsarbeid med tanke på enhver aktivitet
179 som kan påvirke matproduksjon i havområdene i LoVeSe og områder og miljøer som er
180 naturlig tilknyttet disse.

181 5) Sekretariatet skal i god tid før landsmøtet undersøke hvilke konsekvenser dette vil ha for
182 videre statsstøtte